

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Суми, 23 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

інвестиціями: монографія / А.А. Пересада, Т.В. Майорова – К.: КНЕУ 2005. – 388 с.

3. Показники фінансової звітності банків України. Офіційна інтернет-сторінка НБУ. – Режим доступу:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

УДК 336.71.078.3

Бєлова Інна Валеріївна,

д.е.н., доцент,

Протиняк Т.О.,

студент,

Сумський державний університет, м. Суми

АНАЛІЗ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ З ТОЧКИ ЗОРУ ЙОГО УСПІШНОСТІ

Аналіз відповідних джерел з тематики нашого дослідження [1,2,3 та ін.] дозволив зробити висновок, що безпеку банку можна охарактеризувати з різних сторін: по-перше, це стан стабільної діяльності банку; по-друге, це процес використання ресурсів та можливостей під час здійснення основної діяльності; по-третє, це система протекції інтересів різних категорій стейкхолдерів.

Висуваємо гіпотезу про наявність прямого зв'язку між безпекою банку та його успішністю. Чим більше значення успішності, тим безпечніше повинна бути фінансова установа на ринку, і навпаки. Вважатимемо, що безпечною є діяльність, коли банк, як мінімум, не має нестачі капіталу та відтворює майно.

Оцінка успішності банку визначається не лише з точки зору його фінансових індикаторів чи якості надання

банківських послуг. Це питання є ширшим, і полягає у комплексному аналізі різних аспектів діяльності. Успішність банку виражається одночасно як у високих показниках росту та рентабельності (яка вказує на те, що банк має всі передумови для виконання своїх зобов'язань, оскільки тоді бізнес не тільки розширюється, а й здатний приносити значні фінансові здобутки), так і у відсутності стратегічного ризику.

На основі визначення з [4] маємо, що стратегічний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неправильні управлінські рішення, неналежну реалізацію рішень і неадекватне реагування на зміни в бізнес – середовищі. Цей ризик виникає внаслідок несумісності: 1) стратегічних цілей банку; 2) бізнес-стратегій, розроблених для досягнення цих цілей; 3) ресурсів, задіяних для досягнення цих цілей; 4) якості їх реалізації. Як зазначено у «Методичних рекомендаціях щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України» [4], ресурси, необхідні для реалізації бізнес – стратегій, можуть бути як матеріальними, так і нематеріальними: канали взаємодії і обмін інформацією, операційні системи, мережі надання послуг та продуктів управлінський потенціал та можливості. А внутрішні характеристики організації мають оцінюватися з точки зору впливу економічних, технологічних, конкурентних, наглядових та інших змін зовнішнього середовища.

Тому успішність банку для оцінки рівня його безпеки дуже важливо охарактеризувати з різних точок зору. При здійсненні такого аналізу враховуються аспекти, важливі для всіх зацікавлених сторін:

– регулятор (НБУ), що контролює виконання банками нормативів, отримання прибутку та ведення рентабельного бізнесу. Успішна фінансова установа є запорукою

стабільної банківської системи;

– клієнти, які є основними користувачами послуг. Чим більша довіра з боку клієнтів та чим вища оцінка ними якості роботи банку, тим успішнішою є фінансова установа. Стабільна клієнтська база дає поштовх банкові для розвитку, розширення діяльності, запровадження нових продуктів, модернізації каналів самообслуговування;

– акціонери, які зацікавлені у прибутку і життєздатності установи;

– співробітники банку, що є безпосередніми виконавцями та реалізаторами стратегії банку.

При формуванні складових успішності банку було проаналізовано велику кількість показників, що здатні охарактеризувати фінансову установу з різних боків. В результаті був обраний певний перелік релевантних критеріїв, які здатні забезпечити безпеку банку на ринку.

За основу були взяті наступні групи показників:

1) фінансова стабільність, що включає в себе характеристику динаміки рентабельності (↑ чи ↓) та наявність/відсутність збитків протягом року;

2) розвиток регіональної мережі: динаміка кількості діючих підрозділів (↑ чи ↓) та фактор представництва більше ніж у 5 областях країни;

3) рівень менеджменту фінансової установи, що полягає у виконанні вимог щодо фінансового моніторингу та обмежень практики інсайдерського кредитування (відсутність/наявність порушень);

4) джерела фінансування банківської установи, що характеризує залежність/незалежність банку від рефінансування з боку НБУ, субординованих боргів та ін. підтримки ззовні;

5) довіра клієнтів до банку, що виражається в динаміці (↑ чи ↓) його частки на ринку у коштах

фізичних, а також юридичних осіб. Зростання клієнтської бази прямо впливає на успішність банку, характеризує його як установу, що здатна нарощувати обсяги та розширяти межі діяльності;

б) рівень обслуговування у відділеннях банку: для фізичних осіб (кількість відділень в цілому, кількість відділень, що працюють у суботу та неділю, кількість точок самообслуговування 24/7) та юридичних осіб (наявність платіжного терміналу, інтернет – еквайера, кількість співробітників по відношенню до кількості відкритих рахунків юридичних осіб); наявність зарплатних проектів, можливість знімати готівку в інших банках та розмір комісії за дані операції, доступний розмір та ставка по овердрафту;

7) ІТ-розвиток банку, що характеризується наявністю сайту з широким набором робочого функціоналу (переведення платежів на сайті, замовлення кредиту чи платіжної карти); наявність мобільного додатку та представлення його на різних платформах (Android, iOS, Windows); наявність адаптації сайту для входу зі смартфона; захищеність операцій в інтернеті за допомогою технології 3D-secure. Більшість показників з даної групи була нами визначена за допомогою персонального контакту з операторами call-центрів банків, що потрапили до нашої вибірки;

8) характеристика власності банку та його репутації: наявність судових процесів, де банк був учасником; великі програні судові справи; належність до груп з міжнародним капіталом чи вітчизняне походження; чи є банк державним;

9) перспективи розвитку: тенденція (↑ чи ↓) щодо середньої категорії/класу позичальника; наявність валютного ризику (через показники валютного кредитування та розриву в інвалютних активах-

зобов'язаннях); непогашені кредити перед НБУ та прострочений субординований борг. Показники даної групи дають змогу оцінити, наскільки банк є адаптованим до середовища та чи не стримуватимуть зазначені фактори його ріст.

Новизною даного підходу (в порівнянні з наявними у джерелах [1,2,3 та ін.]) щодо оцінки успішності банку є аналіз не лише якісних (довіра, асортимент, обслуговування) чи лише кількісних (прибуток, рентабельність, ризики) аспектів діяльності, а комплексне їх врахування з додаванням характеристик власності, репутації та ін.

Проведені розрахунки за даними по 18 банках країни дозволили підтвердити висунуту гіпотезу про зв'язок між успішністю та безпекою банку.

Список використаних джерел

1. Зубок М.І. Безпека банківської діяльності: навч.-метод. посібник для самост. вивч. диск. / І.М. Зубок. – К.: КНЕУ, 2003. – 154 с.
2. Рейтинг успішності українських банків [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/ratings/29530.html>.
3. Рейтинг успешности украинских банков - 2013 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forbes.net.ua/business/1366458-rejting-uspeshnosti-ukrainskih-bankov-2013>.
4. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків”, схв. Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 № 104 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36986>.
5. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442